

VASÁRNAPI ÚJSÁG.

28-dik szám.

(ÚJ FOLYAM)

Oct. 4-én.

A nemzet Képviselői a Nemzethez és különösen az országban hadsereghez és mindennemű fegyveres csapatokhoz.

A folyó évi Pozsonyi országgyűlésen alkotott III-ik t. cz. 3-ik §-ában ez foglaltatik:

„Ő Felségének bármely rendeletei, parancsolatai, határozatai, kinevezései csak úgy érvényesek, ha a Buda-pestben székelő ministerek egyike által is aláíratnak.“

Ezt a király elfogadta, helyeselte, s megerősítette, a törvénybe iktatott ezen szavakkal:

„Mí Első Ferdinánd Isten kegyelméből Aushtriai Császár, Magyar- és Csehország e néven ötödik királya stb. stb. a fennérintett törvényeket — és — az azokban foglaltakat helyeseknek, kedveseknek és elfogadottaknak vallván, hozzájuk királyi megegyezésünket és jóváhagyásunkat adtuk, s azokat királyi hatalmunknál fogva elfogadtuk, helybenhagytuk, helyeslettük és megerősítettük, biztosítván a hű Karokat és Rendeket a felől, hogy minden a fenn beiktatott törvény-cikkelyekben foglaltakat, mind mímagunk megtartjuk, mind pedig minden más hiveink által megtartatjuk“ stb. stb.

FERDINÁND m. k. (Királyi pecsét).

Ellenjegyezve

Gr. BATHYÁNY LAJOS által.

Igy szól a törvény, mely Magyarország kormányzatának törvényes önállását, és felelősségét biztosítja.

Ezen törvény szerint Ő Felségének a királynak minden oly rendelete, parancsa, s kinevezése, mely a Budapesten székelő ministerek egyike által is aláírva nincs, érvénytelen, s az ily érvénytelen rendeletnek engedelmeskedni: törvény- és alkotmány-sértés.

A nemzetnek, Ő Felsége által országgyűlésre egybehívott, és a nép által szabadon választott képviselői tehát, megütközéssel tapasztalták, hogy

Ő Felségének nevében Bécsből sept. 25-kéről ministeri ellenjegyzés nélkül kelt s Magyarországnépeihez, és a Magyarországnépei hadsereghez intézett nyomtatott nyilatkozványok adattak ki, melyek szerint: minden Magyarországon lévő hadisereg és akármily nemű fegyverkezett csapatok gróf Lamberg Ferencz tábornagy főparancsnoksága alá rendeltetnek.

És mivel ezen állítólagos rendelet, Budapesten székelő magyar felelős minister által aláírva nincs: — az tehát az 1848: 3-dik sarkalatos törvényezikk szerint merőben érvénytelen.

Mivel Ő felsége, a királyi szavával szentesített ugyanazon 1848-ki 3-ik t. cikk szerint a végrehajtó hatalmat nem másképp, mint csak a törvények értelmében, független magyar ministerium által gyakorolhatja.

Mivel ha ministeri ellenjegyzés nélkül kiadott rendeletek által kormányoztatnék az ország: s nem a felelős ministerium útján kinevezett főparancsnok kezeibe adatnék az országban hadsereg: ez annyit tenne, mint Magyarország önálló felelős kormányzatát megsemmisíteni, az ország alkotmányát felforgatni s a nemzet szabadságát elnyomni.

Annál fogva a nemzet képviselői, azon kötelességnél fogva, melylyel az ország alkotmányának megőrzésére kötelesek; ezennel a fentebb érintett, s ministeri ellenjegyzés nélkül állítólagos királyi rendeleteket, ha azok nem koholt irományok is, törvényteleneknek, érvényteleneknek, és semmit érőknek nyilatkoztatták.

Gróf Lamberg Ferenczet a Magyarországnépei hadseregek és akármily nemű fegyveres csapatok főparancsnokságától ezennel a törvény s alkotmány nevében eltiltják.

Az országban minden hadseregnek s akármily nemű fegyveres csapatoknak, tábornokoknak, hadi- és vár-parancsnokoknak, tiszteknek,

és fegyveres vitézeknek a törvény nevében megparancsolják: hogy gróf Lamberg Ferenczet főparancsnoknak elfogadni, őt annak nézni, és tekinteni, s neki mint ilyennek engedelmeskedni ne merészeljenek; hanem az ország törvényéhez és alkotmányához esküvel fogadott köteleességek szerint hívek maradjanak.

A nemzet képviselői a törvényre, s azt szentesítő királyi esküre támaszkodva, kinyilatkoztatják, hogy gróf Lamberg Ferencz, ha az országban hadsereg s akármily nemű fegyveres csapatok főparancsnokságát elfoglalni merészlené, s az országban hadsereg és fegyveres csapatok összesen és egyenként, ha őt főparancsnoknak elfogadni, s neki mint ilyennek engedelmeskedni merészlenének, az alkotmány és nemzeti szabadság felforgatásának bűnébe esnek.

A nemzet képviselői kinyilatkoztatják, hogy mindazon akár polgári, akár katonai hatóság avagy hivatalnok, ki a fennérintett érvénytelen, s alkotmány-felforgató állítólagos királyi rendelet sikeresítéséhez, vagy annak terjesztéséhez, segéd kezet nyujtana, magát az ország törvényes alkotmánya felforgatásának bűnében részesitené.

A nemzet képviselői kinyilatkoztatják, hogy valamint magukat az ország alkotmányának sértését, hallgatólag el nem tűrni, köteleseknek érzik, úgy az ország alkotmányának csonkítlan megőrzését az összes nemzet törvényszerűsétől megvárják.

Ezen határozat a miniszerelnök, és a képviselőháznak honvédelmi bizottmánya által azonnal közhírré teendő, a legsebesebb úton, minden hatóságoknak s különösen a pártütő s lázzadó ellenség előtt álló vitéz hadseregnek és fegyveres csapatoknak megküldendő, melyeknek alkotmányhozi hűségétől, és vitézségétől megvárják a nemzet képviselői, hogy e szegény elárult magyar hazát az azt megtámadott fegyveres ellenségtől, bátor győzelemmel, haladék nélkül megmentsék, s megtisztítsák; — s ezzel magukat a magyar haza és törvényes szabadság megmentőinek dicső nevére érdemesítsék.

A miniszerelnöknek s a ház honvédelmi bizottmányának határozatilag meghagyatik, hogy az ország védelmét, s minden védelmi pontjain az alkotmány iránti hűséget biztosítsák.

Senki máskülönben az alkotmány felforgatása bűnének sulya alatt cselekedni ne merészeljen.

Kelt a képviselőháznak 1848. sept. 27-kén tartott törvényes üléséből.

Pázmándy Dénes m. k.,
elnök.

Zaborszky Alajos s. k.,
jegyző.

Az új Batthyány miniszerium megerősítése helyett egy egészen más rendelet érkezék Bécsből, miszerint ő felsége volt kir. biztosunkat b. Vay Miklóst mint miniszerelnököt bizá meg egy új miniszerium szerkesztésére. Ennek következtében a báró ur el is indult Kolozsvárról oct. 2-án reggel Pestre s az erdélyi kormányzasi felügyeletet g. Mikó Imrére bizá.

A sept. 27-én d. e. 10 órakor tartott orsz. ülésben az elnök jelentette, hogy 3 kanász elfogta a Jellacsics táborából küldött futártól (a kit 4 határőr kísért) a levél-csomót, a melyben mintegy 300 levél volt, majd mind egyeseké, — e közt 2 Jellacsicsé Latourhoz, és 6 Kulmerhez, 1 Rodin-é Latourhoz; (mind a 300 levelet ki fogják nyomtatni). Ezt a hármat fel is olvasták az országgyűlésen. Legnevezetesebb bennök az: hogy Jellacsics megköszöni Latournak a küldötteket, s kéri, hogy octoberi költségei fedezésére küldjön még 600,000 ezüst forintot a magyarok elleni had, (a mint ő nevezi) „a jó ügy“ folytatására sat. Majd nyomtatásból megolvashatjátok; a Közlönyben is meg fog jelenni. — Tehát már most hebizonyosult az hitelesen, a mit eddig is tudtunk, hogy a bécsi német miniszerium harczol a magyar ellen.

Továbbá jelenté az elnök, hogy a miniszerelnökhöz nevezetes irományok érkezvén, az ülést egy óráig felfüggeszti. — 1 órakor egybeülvén mondá, hogy a ház titkos tanácskozmánynyá fog

alakulni, — a mi megtörténvén, itt felolvastatta Istváa főherceg levelét Batthyányhoz, a melyben jelenti, hogy engedélyeket nem nyerhetvén, kéntelen volt a nádorságról lemondani, s a magyarokat az isteni gondviselésnek ajánlani. — Felolvastatta továbbá ő felsége két levelét (an meine Armee! németül, és végre az én népeimhez magyarul, a melyekben röviden az foglaltatik, hogy népeit boldogítani kívánván, a polgári háborút megszüntetni rendeli, s mindenféle katonái főparancsnokául g. Lamberg Ferenczet nevezte ki, s azt akarja, hogy a practica sanctionál fogva Magyarország legyen ugy, mint ezelőtt 300 esztendővel volt.

Az elnök jelenti azt is, hogy gr. Batthyány felfüggeszti lemondását addig, míg gr. Lamberggel beszélni fog, mívégre el is indult a táborba. A ház Kossuth után futárt küldé, ki is estve 8 óra után megérkezvén, 9-kor conferentia, 11-kor éjjel pedig 1 óráig nyilvános országos ülés, a melyben Kossuth indítványa egyhangulag lön elfogadva, hogy t. i. a király nevében irt manifestum, koholmány lesz, mert ő felségéről ily törvény és esküszegést feltenni nem lehet, de ha nem lenne koholmány, akkor is mint törvénytelen, semmit érőnek nyilatkoztatja a ház, s fölszólítja a hadsergeket s az ország népeit, hogy azon ármánykoholta manifestumnak senki se engedelmeskedjék. — E felszólítás holnap nyomtatásban szét fog küldetni. *)

Pest, sept. 28.

István főherceg, országunk nádora Schaumburghba, magánybirtokába vonult.

Gr. Lamberg mai nap megérkezett városunkba. Hir szerint, első teendője lett volna Budát elfoglalni, s onnan kénye kedve szerint parancsokat osztogatni. Azonban más volt reá nézve a sors könyvében végezve. Mert alig érkezett meg ide, megjövetelének hire egy percz alatt szétterjedt a városban, egyszerre talpon volt a két város népe, puskákkal, kaszákkal, és kardokkal

*) Ezt közlök mai első hasámbakon.

fegyverzetten, ezereként tódultak Buda felé. Mintegy 2 óra lehetett délután midőn gr. Lamberg egy bérkocsin jö a hídon, Pest felé, hihető az országgyűlést széteszlatandó. A nép ezreit dühösség szállja meg a férfiú látásán, ki egyszerre semmivé teendi az alkotmányt; — megtámadják Lamberget. Ő leszáll kocsijából, de ez még inkább felbőszíté a tömeget, ugy mint nyílt vallomása is, hogy ő gróf Lamberg, egy percz alatt megtörtént, az ezred éves magyar történetében hallatlan merény, és Lamberg le volt mérszárólva. Teste a Károly-kaszárnyába vitetett, kísértetve ezrek átkától. Iszonyodástól reszkető kézzel írjuk le a szörnyü tényt, melyet a képviselőház is rosszszalt.

A képviselők csak akkor tartottak vala titkos tanácskozmányt; 2 óra után pedig rövid ideig nyílt ülést, melyben az elnök legelőbb is a Lamberg erőszakos kivégzése iránt nem helyeslét nyilvánítá. Aztán eléadá, hogy a tanácskozmányban lett megállapodás nyomán, miután az ország egy perczig isem lehet kormány nélkül Batthyány távolléte alatt a kormányt a honvédi ügyekben megbízott választmány Pesten levő 3 tagjai vezessék.

Oravicza, sept. 24. 1848.

A vrátságaiak példájából sok rácz falvak okultak ugyan; de — hihetőleg kevés lévén az élelmi szer — egy desperált sereg, még jobbnak tartja a kőborlást, s átjő a kincstári javakra rabolni. — Nevezetesen: 16-án meggyújtották Udvarszállást, 18-án Jám-ból eleséget vettek maguknak, s céljok volt már ide is egy kirándulást tenni. — 19-én itt a legképtelenebb hírek szárnyaltak, s ezek a lakosságot egy kissé kivették a sodrából; azonban az előljároság nyugtató szavai megtették a maguk hatásukat. — A bánnyászok másnap nem mentek munkára, és Reschieráról s Bogsánból nemzetőrség rendeltetett. 23-án sűrű ágyudörgés hallzott Vojvodincz felől. — későbbi hallomás szerint a Fejértéplombeli veres sapkások Maderspak vezérlete alatt az egész rácz tábort szétverték. B.

Sept. 29. d. e. 11 órakor kezdődött az út-
közlet Jellachich hadával Veleneze és Lovas-
Berény táján a székesfejérvári úton Pest felé.
Az első nap eredményével meg lehetünk elé-
gedve. A 2-dik napról csak a jövő számban elé-
githetjük ki olvasóink feszült várakozását.

Stigelli vezérőrnagyot Jellachich táborából
elfogták és Budára vitték.

Hurbán, Stur és Járosław uramék-
nak, a Morvából béütött rabló csoport vezéreinek
minél hamarabb a körmire koppantanak. A
trencsini tótság becsületes és az alkotmányhoz
hű nép maradt.

Erdélyben a titkos kormány, melynek armá-
nyai Jellachichot, Urbánt, Hurbánt, Rosenfeldet
csaknem egyszerre indíták mozgóban, most sem
szűnik azon pokoli tervével, hogy hazánkat egy
oly szörnyű állapotba ejtse, mely a volt Hóra-
világ s a közelebbi gallicziai események minden
iszonyatosságait egyesítse. Mindenféle zendüle-
sek, csoportozások, néhol gyújtási, másutt gyil-
kolási kísérletek, ártatlanok sőt népbáratai ellen.
A kövárvidékiek három megyei tisztet lánczon
vitték Urbánhoz Naszódra.

Bukarestben sept. 18-dikán a metropolita
udvarán egy nagy auto da fé-t tartának s a
muszkától kapott alkotmányt (réglement organi-
que) innepélyesen megégeték. A metropolita
(Neophit) egész ornatusban így hangoztatá szavait:

„A jun. 15-dikén, a szabadság mezején az
(új) alkotmányra letett hitemet ezennel megerő-
sitem. Átok a réglementra, melyet itt innepélye-
sen megégetünk, és átok mind azokra kik azt
megint béhozni vagy annak törvényei [szerint]
kormányozni törekednének, — áldott legyen a
román nép!”

De az ördög nem alszik s a reglement-t
megégető lángok nem halottas máglyából, hanem
phoenix fészekből lobogának fel.

Alig egy hét mulva török katonaság
szállá meg Bukurestet és vérrel tölté el ut-
czáit. A városból egy küldöttség ment vala a
török táborba, melyet ott elfogának. Egy földész
honvédsereg jött a főváros segedelmére; ezt a
törökök körül fogák és a segédtől elrekeszték.
Aztán a várost ágyuzni kezdék s miután egy
utczát halomra lövének, néhány ponton egyszerre
8000 török katona tódult a városba. A zavar,
a zendülés irtozatos volt. Minden harangot fél-
reverték, mindenféle a rémulés sikoltásai, a fáj-
dalom, a kétségbeesés jajkiabálásai hasogatták a
levegőt. — Még e nem volt elég. A kaszárnyá-
nál a törökök a román katonákkal összekaptak,
miből, ágyuzás, puskalövedés, formális csata és
iszonyu vérontás keletkezék. Egy török pasát s
egy osztrák agentiai káplárt említnek az elestek
közt, kiknek száma százakra megy. A tüzoltó
ügyes testület egy lábíg elveszett. Az ideiglenes
kormány tagjait elfogták, csak Eliade szökheték meg.

A török egy más ideiglenes triumviratust áll-
litott bé, melynek tagjai Duhamel orosz tá-
bornok, Fuad Effendi török s a kijelelt hos-
podár Costache Cantacuzeno.

A sorsnak e nagyszerű következtelensége
után hadd szabadjon emlitenünk a szász absolut
bureaucratia organumának, a Szebeni Hirlapnak
egy kisszerű insequentiaját is.

Mildenbergi nemes Benigni Józsa a muszká-
tól tanácsolt bécsi titkos kormánylyal kezét fog,
a Magyarhon szabadsága veszélyén örvend s az
éppen most beszélt eseményt „Felettébb bú-
sító tudósítás“ czim alatt közli.

Ugyan azon nemes (!?) ur ujjongva hirdeti
Szebenszék határozatát, miszerint az unioról
semmit sem akar tudni s a magyar (akár kikkől
is állandó) ministeriumot előre megveti, rende-
léseit visszautasítja. E szerint Benigni a bécsi
szláv Reactio aláztos szolgája s csaknem egy
lélekzetvételben a némethoni reaction tünődik
és bánkodik.

Ez-é a hires, okos, circumspiciens politica?